

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

Lider kształcenia zawodowego

Raport końcowy z wdrażania Programu Doskonalenia Zawodowego

Lipiec 2012

Paweł Strączek

Specjalista ds. monitoringu i ewaluacji

1. Stan wdrożenia programu

W Raporcie końcowym z wdrażania Programu Doskonalenia Zawodowego przedstawione są działania podejmowane w ramach pilotażowego wdrażania Programu Doskonalenia Zawodowego w okresie lipiec 2011-lipiec 2012.

a) Realizacja praktyk nauczycieli w przedsiębiorstwach

W okresie sierpień 2011 – lipiec 2012 odbyło się 120 praktyk nauczycieli i instruktorów w przedsiębiorstwach na terenie całej Polski (Tabela nr 1). Są to wszystkie praktyki, które zostały zrealizowane w danym okresie w ramach wdrażania Programu Doskonalenia Zawodowego, a zarazem wszystkie, które były przewidziane do zrealizowane w ramach projektu *Lider kształcenia zawodowego*. Każdy uczestnik projektu odbył dwie pięciodniowe praktyki w przedsiębiorstwie.

L.P.	TERMIN PRAKTYKI	PRZEDSIĘBIORSTWO
1.	8.08.2011 - 16.08.2012	WESTO Producent Drzwi Drewnianych
2.	19.09.2011 - 14.10.2011	Przedsiębiorstwo Remontowo-Budowlane "REMBUD-PBK" Sp. z o.o.
3.	10.10.2011 - 20.10.2011	Ławskie Przedsiębiorstwo Budowlane "IPB" Sp. z o.o.
4.	14.11.2011 - 25.11.2011	Swedwood Poland Sp. z o.o., Oddział w Wielbarku
5.	26.10.2011 - 01.12.2011	Berliński Zakład Cukierniczo-Piekarniczy Piotr Berliński
6.	26.10.2011 - 01.12.2011	Kombinat Rolny Szestno Sp. z o.o.
7.	26.10.2011 - 01.12.2011	Kombinat Rolny Szestno Sp. z o.o.
8.	26.10.2011 - 01.12.2011	PPHU BOMA s.j.
9.	14.11.2011 - 25.11.2011	Swedwood Poland Sp. z o.o., Oddział w Wielbarku
10.	14.11.2011 - 14.12.2011	Swedwood Poland Sp. z o.o., Oddział w Wielbarku
11.	14.11.2011 - 25.11.2011	Swedwood Poland Sp. z o.o., Oddział w Wielbarku
12.	21.11.2011 - 30.11.2011	Januskiewicz Ryszard. Zakład instalacji i pomiarów elektrycznych
13.	28.11.2011 - 09.12.2011	Elbąskie Przedsiębiorstwo Energetyki Ciepłej Sp. z o.o.
14.	15.11.2011 - 25.11.2011	Gospodarstwo Specjalistyczne Ferma Drobiu
15.	16.11.2011 - 26.12.2011	Zakład Cukierniczo-Gastronomiczny "Karmelek"
16.	21.11.2011 - 30.11.2011	Anek-Tour s.j., Hotel Anek
17.	21.11.2011 - 30.11.2011	Anek-Tour s.j., Hotel Anek
18.	28.11.2011 - 09.12.2011	Stadnina koni Ferensteinów w Gałkowie
19.	28.11.2011 - 09.12.2011	Stadnina koni Ferensteinów w Gałkowie

20.	5.12.2011 - 16.12.2011	PPHU Dompol s.c. Iwona Przybyszewska, Andrzej Przybyszewski
21.	5.12.2011 - 16.12.2011	PPHU Dompol s.c. Iwona Przybyszewska, Andrzej Przybyszewski
22.	5.12.2011 - 16.12.2011	PPHU Dompol s.c. Iwona Przybyszewska, Andrzej Przybyszewski
23.	5.12.2011 - 16.12.2011	Kombinat Rolny Szestno Sp. z o.o.
24.	5.12.2011 - 16.12.2011	Kombinat Rolny Szestno Sp. z o.o.
25.	5.12.2011 - 16.12.2011	Kombinat Rolny Szestno Sp. z o.o.
26.	13.12.2011 - 23.12.2011	ławskie Przedsiębiorstwo Budowlane "IPB" Sp. z o.o.
27.	17.01.2012 - 17.02.2012	"Karczma Jana" Szwejk i Wspólnicy s.j.
28.	16.01.2012 - 17.02.2012	"Karczma Jana" Szwejk i Wspólnicy s.j.
29.	16.01.2012 - 17.02.2012	"Karczma Jana" Szwejk i Wspólnicy s.j.
30.	16.01.2012 - 17.02.2012	"Karczma Jana" Szwejk i Wspólnicy s.j.
31.	16.01.2012 - 25.01.2012	PPHU Dompol s.c. Iwona Przybyszewska, Andrzej Przybyszewski
32.	18.01.2012 - 24.01.2012	Swedwood Poland Sp. z o.o., Oddział w Wielbarku
33.	24.01.2012 - 28.01.2012	CONDOHOTELS MANGAMENT Sp. z o.o., Hotel Platinum**** Aqua Fun & Events
34.	24.01.2012 - 28.01.2012	CONDOHOTELS MANGAMENT Sp. z o.o., Hotel Platinum**** Aqua Fun & Events
35.	24.01.2012 - 28.01.2012	CONDOHOTELS MANGAMENT Sp. z o.o., Hotel Platinum**** Aqua Fun & Events
36.	24.01.2012 - 28.01.2012	CONDOHOTELS MANGAMENT Sp. z o.o., Hotel Platinum**** Aqua Fun & Events
37.	24.01.2012 - 28.01.2012	CONDOHOTELS MANGAMENT Sp. z o.o., Hotel Platinum**** Aqua Fun & Events
38.	24.01.2012 - 28.01.2012	CONDOHOTELS MANGAMENT Sp. z o.o., Hotel Platinum**** Aqua Fun & Events
39.	02.02.2012 - 01.04.2012	ELTEL NETWORKS OLSZTYN S.A.
40.	30.01.2012 - 3.02.2012	Gospodarstwo Agroturystyczne i Ekofarma "VITALIS" Tadeusz Kawa
41.	30.01.2012 - 3.02.2012	Gospodarstwo Agroturystyczne i Ekofarma "VITALIS" Tadeusz Kawa

42.	30.01.2012 - 3.02.2012	Gospodarstwo Agroturystyczne i Ekofarma "VITALIS" Tadeusz Kawa
43.	30.01.2012 - 3.02.2012	Gospodarstwo Agroturystyczne i Ekofarma "VITALIS" Tadeusz Kawa
44.	30.01.2012 - 10.02.2012	"HOREST" Sp. z o.o., Hotel Dyplomata****
45.	30.01.2012 - 10.02.2012	"HOREST" Sp. z o.o., Hotel Dyplomata****
46.	10.02.2012 - 11.03.2012	Restauracja Gardenia
47.	10.02.2012 - 31.03.2012	"Karczma Jana" Szwejk i Wspólnicy s.j.
48.	10.02.2012 - 31.03.2012	"Karczma Jana" Szwejk i Wspólnicy s.j.
49.	12.03.2012 - 16.03.2012	IRMAG Sp. j. Szczepańska Irena, Klinicka Magdalena, Szczepański Jarosław
50.	12.03.2012 - 16.03.2012	IRMAG Sp. j. Szczepańska Irena, Klinicka Magdalena, Szczepański Jarosław
51.	1.03.2012 - 31.03.2012	IRMAG Sp. j. Szczepańska Irena, Klinicka Magdalena, Szczepański Jarosław
52.	5.03.2012 - 9.03.2012	Fabryka Mebli DEKORT Zygmunt Dmochewicz i Wspólnicy Sp. j.
53.	22.03.2012 - 27.03.2012	"HOREST" Sp. z o.o., Hotel Dyplomata****
54.	22.03.2012 - 27.03.2012	"HOREST" Sp. z o.o., Hotel Dyplomata****
55.	23.03.2012 - 1.04.2012	"Karczma Jana" Szwejk i Wspólnicy s.j.
56.	23.03.2012 - 1.04.2012	"Karczma Jana" Szwejk i Wspólnicy s.j.
57.	16.04.2012 - 20.04.2012	Zakłady Metalowe ERKO R. Pętlak Spółka Jawna Bracia Pętlak
58.	30.04.2012 - 04.05.2012	FHP PAK, Osada Karbówko
59.	30.04.2012 - 04.05.2012	FHP PAK, Osada Karbówko
60.	30.04.2012 - 04.05.2012	FHP PAK, Osada Karbówko
61.	30.04.2012 - 04.05.2012	FHP PAK, Osada Karbówko
62.	16.04.2012 - 20.04.2012	MMI SLEEPING Sp. z o.o.
63.	9.05.2012 - 31.05.2012	LUXIMA S.A.
64.	9.05.2012 - 31.05.2012	LUXIMA S.A.
65.	20.04.2012 - 28.04.2012	Hotel SPA Dr Irena Eris Wzgórza Dylewskie Sp. z o.o.
66.	23.04.2012 - 31.05.2012	"Karczma Jana" Szwejk i Wspólnicy s.j.
67.	23.04.2012 - 31.05.2012	"Karczma Jana" Szwejk i Wspólnicy s.j.
68.	1.05.2012 - 5.05.2012	Bryza Sp. z o.o., Bryza Resort & SPA

69.	1.05.2012 - 5.05.2012	Bryza Sp. z o.o., Bryza Resort & SPA
70.	10.05.2012 - 14.05.2012	Bryza Sp. z o.o., Bryza Resort & SPA
71.	10.05.2012 - 14.05.2012	Bryza Sp. z o.o., Bryza Resort & SPA
72.	30.04.2012 - 04.05.2012	IRMAG Sp. j. Szczepańska Irena, Klinicka Magdalena, Szczepański Jarosław
73.	30.04.2012 - 04.05.2012	IRMAG Sp. j. Szczepańska Irena, Klinicka Magdalena, Szczepański Jarosław
74.	18.06.2012 - 22.06.2012	Prorest Sp. z o.o., Siedlisko Morena
75.	18.06.2012 - 22.06.2012	Prorest Sp. z o.o., Siedlisko Morena
76.	15.05.2012 - 31.05.2012	PRIBO-EPB Sp. z o.o.
77.	28.05.2012 - 1.06.2012	TECHNIK s.c.
78.	28.05.2012 - 1.06.2012	TECHNIK s.c.
79.	28.05.2012 - 1.06.2012	TECHNIK s.c.
80.	28.05.2012 - 1.06.2012	MEBLOLAND - Producent Mebli
81.	28.05.2012 - 25.06.2012	Zakłady Metalowe ERKO R. Pętlak Spółka Jawna Bracia Pętlak
82.	28.05.2012 - 25.06.2012	"Stalewski i Raszczyk" Spółka komandytowa
83.	11.06.2012 - 15.06.2012	Fabryka Mebli DEKORT Zygmunt Dmochewicz i Wspólnicy Sp. j.
84.	4.06.2012 - 29.06.2012	ELTEL NETWORKS OLSZTYN S.A.
85.	18.06.2012 - 27.07.2012	Kompleksowe Roboty Elektryczne INST-EL Wiesław Brzostek
86.	18.06.2012 - 03.07.2012	Zakłady Metalowe ERKO R. Pętlak Spółka Jawna Bracia Pętlak
87.	18.06.2012 - 03.07.2012	Zakłady Metalowe ERKO R. Pętlak Spółka Jawna Bracia Pętlak
88.	25.06.2012 - 29.06.2012	"Karczma Jana" Szwejk i Wspólnicy s.j.
89.	25.06.2012 - 29.06.0212	ELMA Energia
90.	25.06.2012 - 29.06.0212	ELMA Energia
91.	25.06.2012 - 29.06.2012	RADMOR S.A.
92.	25.06.2012 - 29.06.2012	RADMOR S.A.
93.	25.06.2012 - 29.06.2013	RADMOR S.A.
94.	02.07.2012 - 06.07.2012	Whirlpool Polska S.A.
95.	02.07.2012 - 06.07.2012	Whirlpool Polska S.A.
96.	02.07.2012 - 06.07.2012	Gospodarstwo Rolne Wenecja II s.c.
97.	02.07.2012 - 06.07.2012	Gospodarstwo Rolne Wenecja II s.c.
98.	02.07.2012 - 06.07.2012	Gospodarstwo Rolne Wenecja II s.c.

99.	02.07.2012 - 06.07.2012	Gospodarstwo Rolne Wenecja II s.c.
100.	02.07.2012 - 06.07.2012	Gospodarstwo Rolne Wenecja II s.c.
101.	02.07.2012 - 06.07.2012	Gospodarstwo Rolne Wenecja II s.c.
102.	9.07.2012 - 13.07.2012	P.P.H.U "POMAROL" S.A.
103.	9.07.2012 - 13.07.2012	P.P.H.U "POMAROL" S.A.
104.	9.07.2012 - 13.07.2012	P.P.H.U "POMAROL" S.A.
105.	9.07.2012 - 13.07.2012	P.P.H.U "POMAROL" S.A.
106.	9.07.2012 - 13.07.2012	P.P.H.U "POMAROL" S.A.
107.	9.07.2012 - 13.07.2012	P.P.H.U "POMAROL" S.A.
108.	25.06.2012 - 30.06.2012	Hotel SPA Dr Irena Eris Wzgórza Dylewskie Sp. z o.o.
109.	25.06.2012 - 30.06.2012	Hotel SPA Dr Irena Eris Wzgórza Dylewskie Sp. z o.o.
110.	09.07.2012 - 13.07.2012	Fabryka Silników Elektrycznych BESEL S.A.
111.	09.07.2012 - 13.07.2012	Fabryka Silników Elektrycznych BESEL S.A.
112.	25.06.2012 - 29.06.2012	TECHNIK s.c.
113.	25.06.2012 - 29.06.2012	TECHNIK s.c.
114.	2.07.2012 - 06.07.2012	REMA S.A.
115.	2.07.2012 - 06.07.2012	REMA S.A.
116.	02.07.2012 - 06.07.2012	Siemens Sp. z o.o.
117.	02.07.2012 - 06.07.2012	Siemens Sp. z o.o.
118.	16.07.2012 - 20.07.2012	Zakład Handlowo-Uslugowy Zygmunt Żarna
119.	16.07.2012 - 20.07.2012	Zakład Handlowo-Uslugowy Zygmunt Żarna
120.	23.07.2012 - 27.07.2012	Zakłady Metalowe ERKO R. Pętłak Spółka Jawna Bracia Pętłak

Tabela 1. Praktyki zrealizowane w okresie sierpień 2011 – lipiec 2012 w ramach projektu *Lider kształcenia zawodowego*.

b) Monitoring i ewaluacja programu

W trakcie wdrażania Programu Doskonalenia był prowadzony jego monitoring i ewaluacja. Informacje zwrotne były zbierane przy pomocy:

- ankiet dla uczestników przed rozpoczęciem oraz po zakończeniu praktyk w przedsiębiorstwach;
- sprawozdań;
- wywiadów pogłębionych;
- Dzienniczków Praktyk;
- Kart Opiekunów praktyk.

Wszystkie dokumenty były poddawane bieżącej analizie, ich wyniki są przedstawione w części 3. niniejszego końcowego raportu z wdrażania Programu Doskonalenia Zawodowego.

2. Trzeci Panel Ekspertów

W dniach 26-27.05.2012 w Stawigudzie k. Olsztyna odbył się III Panel Ekspertów. W skład Panelu weszli:

- Grażyna Przasnyska, Warmińsko-Mazurski Kurator Oświaty;
- Małgorzata Świech-Twarowska, dyrektor Zespołu Szkół Gastronomiczno - Spożywczych w Olsztynie, reprezentant branży rolno-spożywczej;
- Krystyna Kalinowska, wicedyrektor Zespołu Szkół Budowlanych im. Żołnierzy Armii Krajowej w Olsztynie, reprezentant branży meblarskiej i budowlanej;
- Andrzej Dzieliński, dyrektor Zespołu Szkół Centrum Kształcenia Rolniczego w Dobrocinie, reprezentant branży rolno-spożywczej;
- Marcin Kopera, przedstawiciel firmy Ławskie Przedsiębiorstwo Budowlane „IPB” Sp. z o.o., reprezentant branży budowlanej;
- Izabela Sobczyk przedstawiciel firmy Zakłady Metalowe ERKO Sp. j, reprezentant branży elektro-technicznej;
- Bianka Pietrzyk, firma „HOREST” Sp. z o.o. Hotel Dyplomata****, opiekun praktyk, z branży rolno-spożywczej;
- Andrzej Bałdyga, hotel BRYZA Resort & SPA, opiekun praktyk z branży rolno-spożywczej;
- Ewa Wanda Florkowska-Hamera, nauczyciel Zespołu Szkół Budowlanych im. Żołnierzy Armii Krajowej w Olsztynie, uczestnik projektu z branży meblarskiej;
- Henryk Kordasz, nauczyciel Zespołu Szkół Budowlanych im. Żołnierzy Armii Krajowej w Olsztynie, uczestnik projektu z branży meblarskiej;
- Regina Urbaniak, nauczyciel Zespołu Szkół Budowlanych im. Żołnierzy Armii Krajowej w Olsztynie, uczestnik projektu z branży budowlanej;
- Elżbieta Michalec, nauczyciel Zespołu Szkół Gastronomiczno - Spożywczych w Olsztynie, uczestnik projektu z branży rolno-spożywczej;
- Małgorzata Marciniak, Zespołu Szkół Gastronomiczno - Spożywczych w Olsztynie, uczestnik projektu z branży rolno-spożywczej;
- Katarzyna Czatrowska, nauczyciel Zespołu Szkół Centrum Kształcenia Rolniczego w Dobrocinie, uczestnik projektu z branży rolno-spożywczej;

- Beata Cienki nauczyciel Zespołu Szkół Centrum Kształcenia Rolniczego w Dobrocinie, uczestnik projektu z branży rolno-spożywczej;
- Beata Cienki nauczyciel Zespołu Szkół Centrum Kształcenia Rolniczego w Dobrocinie, uczestnik projektu z branży rolno-spożywczej;

Program spotkania obejmował następujące zagadnienia:

1. Otwarcie Panelu – przywitanie uczestników, przedstawienie programu spotkania, przypomnienie założeń projektu.
2. Praktyki w ramach projektu z punktu widzenia przedsiębiorców.
3. Praktyki w ramach projektu z punktu widzenia uczestników.
4. Program doskonalenia zawodowego.
5. Publikacja upowszechniająca.
6. Seminaria upowszechniające.

W ramach pierwszych czterech zagadnień projekt został omówiony z perspektywy: Beneficjenta, uczestników projektu, przedsiębiorstw. Przedstawiciele uczestników projektu dokonali krótkich wystąpień, zaprezentowali przebieg odbytych praktyk. Przedstawiciele przedsiębiorstw, w których były organizowane praktyki, wyrazili swoje uwagi na temat praktyk i projektu z ich punktu widzenia. Odbyła się dyskusja, porównane zostały opinie przedsiębiorców i nauczycieli.

Następnie Ekspert omówił Program Doskonalenia Zawodowego opracowany po dwóch pierwszych spotkaniach Panelu. Podzieleni na grupy według branż nanieśli swoje uwagi na pierwotną wersję programu. Odbyła się dyskusja odnośnie zawartości merytorycznej dokumentu, zasugerowano aby dostosować ją do nowych warunków funkcjonowania szkolnictwa zawodowego. Ustalony został ostateczny kształt Programu Doskonalenia Zawodowego.

W ramach piątego zagadnienia, uczestnicy Panelu przedyskutowali kwestię publikacji upowszechniającej. W wyniku burzy mózgów zebrano pomysły, ustalono zawartość merytoryczną, sposób wydania i dystrybucji. Została przyjęta koncepcja Centrum Szkoleniowo-Doradczego LIDER wypracowana w ramach projektu „Lider kształcenia zawodowego branży budowlanej”.

Konspekt publikacji upowszechniającej:

1. O PROJEKCIE
  - Program doskonalenia zawodowego
  - Zrealizowane zadania
  - Prezentacja praktyk (uczestnicy, przedsiębiorcy)

- Ewaluacja projektu (wyniki)
2. PREZENTACJA FIRM I SZKÓŁ
W formie krótkich wizytówek z logiem, adresem, obszarem działalności/zakresem kształcenia, będących swego rodzaju reklamą dla przedsiębiorstw i szkół.
  3. KONSPEKTY
Krótkie, wypunktowane opisy technologii budowlanych mające stanowić swego rodzaju „ściąagę” dla nauczyciela, aby podczas prowadzenia zajęć nie zapomniał o żadnym z elementów procesu.
  4. EDUKACJA ZAWODOWA W POLSCE
Artykuły opisujące zmiany w systemie szkolnictwa zawodowego, które zaczną obowiązywać w związku ze zmianą ustawy we wrześniu 2012 roku.
  5. PLANOWANE DZIAŁANIA
  6. REKOMENDACJE

Ostatnim omawianym podczas Panelu punktem programu była organizacja seminariów upowszechniających. Przedyskutowana została koncepcja spotkań, eksperci zaproponowali tematy wystąpień i potencjalnych prelegentów.

Wszystkie zebrane na Panelu Ekspertów informacje zostały uwzględnione przy dalszej realizacji projektu i wdrażania Programu Doskonalenia Zawodowego. Były one pomocne przy realizacji zaplanowanych działań (seminaria i publikacja upowszechniająca, ostateczne zredagowanie Programu Doskonalenia Zawodowego).

3. Ocena Programu

Celem Programu Doskonalenia Zawodowego było poszerzenie wiedzy i umiejętności praktycznych nauczycieli kształcenia zawodowego oraz instruktorów praktycznej nauki zawodu w kontekście wymagań podstaw programowych kształcenia w określonych zawodach, poprzez realizację praktyk zawodowych w przedsiębiorstwach aktywnie działających na rynku pracy. Realizacja programu była na bieżąco monitorowana za pomocą ankiet wstępnych i końcowych, kart opiekuna praktyk, wywiadów pogłębionych.

Ankieta wstępna dla nauczycieli przeprowadzona przed uczestnictwem w Programie Doskonalenia udziela informacji na temat:

- źródeł informacji o projekcie;
- motywacji do udziału w projekcie

- poziomu posiadanej wiedzy teoretycznej przed rozpoczęciem praktyk;
- poziomu posiadanych umiejętności praktycznych przed rozpoczęciem praktyk;
- oczekiwań uczestników w stosunku do Programu Doskonalenia.

Ankieta końcowa dla nauczycieli przeprowadzona po uczestnictwie w Programie Doskonalenia udziela informacji odnośnie:

- oceny Programu Doskonalenia pod względem organizacyjnym i merytorycznym;
- poziomu posiadanej wiedzy teoretycznej po odbyciu praktyk;
- poziomu posiadanych umiejętności po odbyciu praktyk;
- oceny przydatności Programu Doskonalenia w praktyce;
- szkołach zasadności kontynuowania inicjatywy programu doskonalenia;
- korzyści wynikających z realizacji programu doskonalenia dla szkół;
- elementów zbędnych lub mało przydatnych w programie doskonalenia.

Wywiad pogłębiony z wybranymi losowo uczestnikami projektu udziela informacji odnośnie:

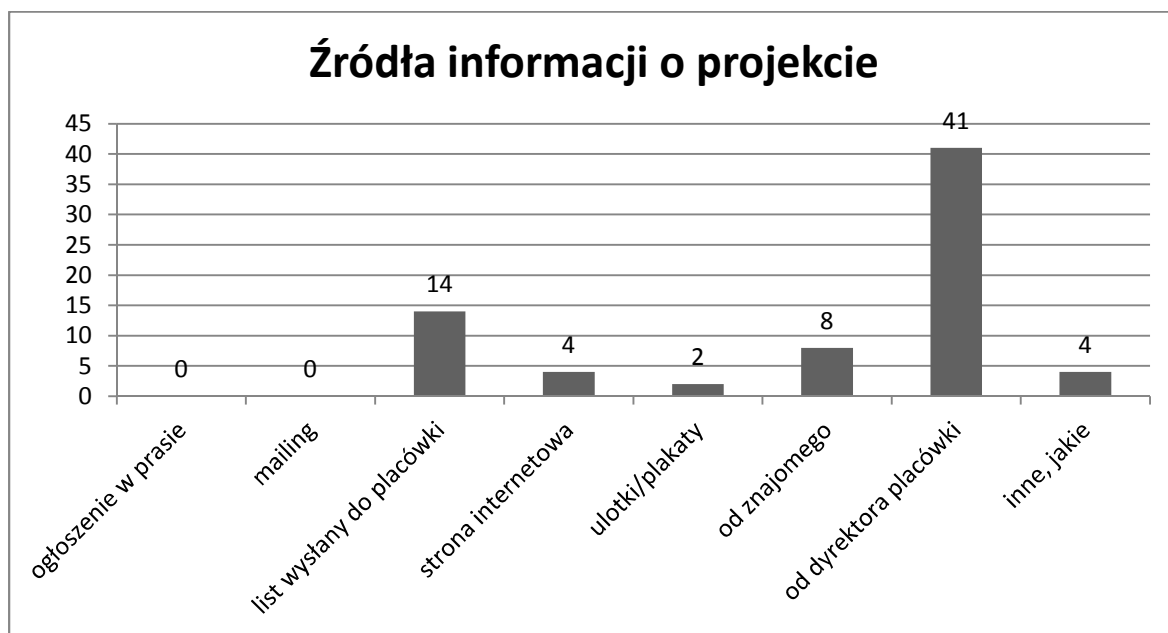
- elementów, o które należy poszerzyć Program;
- efektów jakie przyniósł realizowany kurs;
- oceny udziału w kursie doskonalenia zawodowego.

W karcie opiekuna praktyk odnośnie znajdują się informacje na temat:

- opinii opiekunów o programie doskonalenia;
- możliwości nawiązania stałej współpracy między szkołą a przedsiębiorstwami;
- korzyści wynikających z realizacji praktyk.

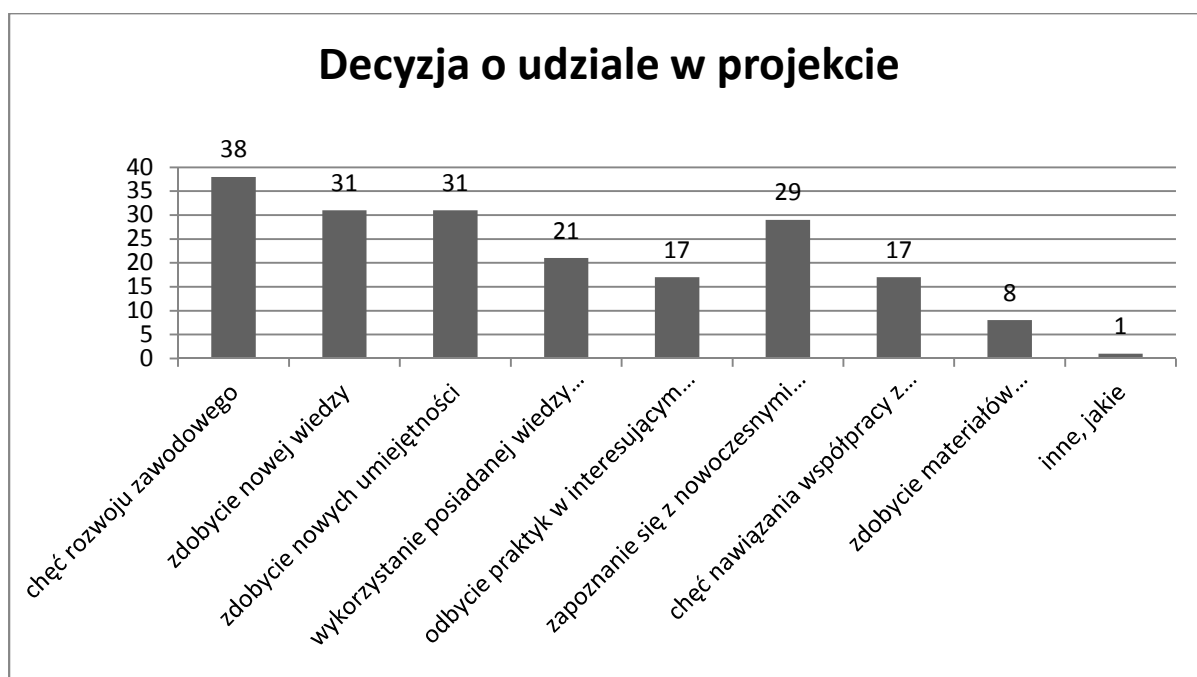
1. Wyniki badań – analiza ankiet wstępnych.

W ankietach wstępnych uczestnicy projektu zostali zapytani o źródło informacji o projekcie. Strukturę udzielonych odpowiedzi przedstawia Wykres nr 1. Jak wynika z przedstawionych danych najwięcej osób (68,3%) dowiedziało się o kursach od dyrektora placówki. Skutecznym źródłem jest list wysłany do placówki wskazany przez 23,3% uczestników oraz informacja od znajomego, którą wskazało 13,3% uczestników. Bardzo mało efektywne okazały się: ogłoszenia w prasie, mailing, strona internetowa oraz plakaty i ulotki.

Wykres 1. Źródła informacji o projekcie. Opracowanie własne.

W kwestionariuszu respondenci zostali zapytani o to co wpłynęło na ich decyzję o udziale w projekcie. Strukturę udzielonych odpowiedzi przedstawia Wykres nr 2. Z badania wynika, że chęć rozwoju zawodowego miała największy wpływ na decyzję o udziale w projekcie, odpowiedź została wskazane przez 77,5% uczestników, duży wpływ miała również możliwość zdobycia nowej wiedzy i umiejętności, wskazane przez 51,7% osób oraz zapoznanie się z nowoczesnymi technologiami 48,3% ankietowanych.

Wykres 2. Decyzja o udziale w projekcie. Opracowanie własne.

Uczestnicy projektu w ankietach wstępnych ocenili poziom swojej wiedzy i umiejętności w obszarze, w którym realizowali później praktyki. W tym celu wykorzystywali pięciostopniową skalę, gdzie: 1 – w bardzo słabo, 2 – słabo, 3 – średnio, 4 – dobrze, 5 – w bardzo dobrze. Średnia ocen poziomu wiedzy wyniosła 4,1, a umiejętności 3,7. Można zatem uznać, iż uczestnicy programu doskonalenia poziom swojej wiedzy i umiejętności ocenili dobrze już na wstępnie. Oznaczało to w praktyce, że aby nastąpiło podniesienie wiedzy i umiejętności praktyki musiały być na bardzo wysokim poziomie merytorycznym.

Respondenci zostali poproszeni w ankiecie wstępnej o podanie oczekiwań w stosunku do projektu, w zakresie organizacji praktyk. Najczęściej występujące oczekiwania dotyczyły poznania nowych technologii, zdobycia nowej i praktycznej wiedzy, odbycia praktyki w nowoczesnym przedsiębiorstwie i w dogodnym dla siebie terminie.

2. Wyniki badań – analiza ankiet końcowych.

W badaniu ewaluacyjnym respondenci zostali poproszeni o udzielenie odpowiedzi na pytania odnoszące się do zdobytej przez nich wiedzy i umiejętności w ramach uczestnictwa w programie doskonalenia zawodowego.

Uczestnicy w ankiecie końcowej ustosunkowali się do pytania *czy pogłębiła Pani/ pogłębił Pan wiedzę wykorzystywaną w branży (rolno-spożywczej, budowlanej meblarskiej bądź elektrotechnicznej), którą posiadała Pani/ posiadał Pan przed rozpoczęciem praktyki?* Po udzieleniu pozytywnej odpowiedzi respondenci określili stopień zgłębienia wiedzy w skali pięciostopniowej, gdzie: 1 – w bardzo niewielkim stopniu, 2 – w niewielkim stopniu, 3 – w średnim stopniu, 4 – w dużym stopniu, 5 – w bardzo dużym stopniu. Średnia ocen w branży rolno-spożywczej wyniosła 4,2 budowlanej 3,8, w meblarskiej 4,2, w elektrotechnicznej 4,1. Biorąc pod uwagę ocenę wszystkich uczestników razem średnia ocen to 4,1. W oparciu o wyniki można uznać, że uczestnicy projektu w dużym stopniu **pogłębili wiedzę.**

Uczestnicy w takiej samej skali jak wyżej odnieśli się w ankiecie do pytania *czy pogłębiła Pani/ pogłębił Pan umiejętności wykorzystywane w branży (rolno-spożywczej, budowlanej meblarskiej bądź elektrotechnicznej), które posiadała Pani/ posiadał Pan przed rozpoczęciem praktyki?* Średnia ocen odpowiedzi na to pytanie w branży rolno-spożywczej wyniosła 4,3, w budowlanej 3,8, w meblarskiej 4,4, w elektrotechnicznej 4,1. Uwzględniając

opinię wszystkich uczestników razem średnia wyniosła 4,2. Uznać zatem należy, że uczestnicy projektu w dużym stopniu **pogłębili umiejętności**.

W ankiecie respondenci ustosunkowywali się również do pytania: *Czy dzięki uczestnictwu w praktykach poszerzyła się Pani/Pana wiedza wykorzystywana w branży (rolno-spożywczej, budowlanej meblarskiej bądź elektrotechnicznej)? Jeśli tak, proszę podać przykład nowych wiadomości zdobytych przez Panią/Pana podczas praktyk.* Odpowiedzi twierdzącej ogółem udzieliło 96,7% osób: 100% osób z branży rolno-spożywczej, budowlanej i meblarskiej, 90,9% z elektrotechnicznej. Podawane były następujące przykłady zdobytej wiedzy: *obsługa urządzeń stosowanych w gastronomii, sporządzanie potraw kuchni staropolskiej, rozbiór tuszy wieprzowej i wołowej, organizacja eventów oraz imprez okolicznościowych, nowe technologie nakładania tynków i gładzi szpachlowych, montaż płyty kartonowo-gipsowej, zapoznanie z procesem testowania i programowania urządzeń elektronicznych, proces technologiczny produkcji mebli skrzyniowych.* Możliwe jest zatem stwierdzenie, że 96,7% uczestników projektu **poszerzyło wiedzę**.

Podobnie uczestnicy udzielili odpowiedzi na pytanie *Czy dzięki uczestnictwu w praktykach poszerzyły się Pani/Pana umiejętności wykorzystywane w branży (rolno-spożywczej, budowlanej meblarskiej bądź elektrotechnicznej)? Jeśli tak, proszę podać przykład nowych umiejętności zdobytych przez Panią/Pana podczas praktyk.* Odpowiedzi potwierdzającej zdobycie nowych umiejętności udzieliło 96,7% osób ogółem, z branży rolno-spożywczej 96,1%, budowlanej i meblarskiej 100%, elektrotechnicznej 90,9%. Podawane przykłady: *sposoby tworzenia oraz proces tworzenia płytek drukowanych, procesy obróbki na obrabiarkach CNC oraz cięcia, dekoracja i wykończenie tortów i ciast, wykonywanie ozdób z maty marchwiowej, montaż ścianek działowych z płyt kartonowo-gipsowych, zdobyłem wiedzę i umiejętności spawania automatycznego.* Z badania wynika, że 96,7% uczestników **poszerzyło umiejętności**.

W ankiecie ewaluacyjnej uczestnicy praktyk zostali poproszeni o opinię nt. programu doskonalenia zawodowego poprzez wymienienie plusów i minusów udziału w projekcie. Plusy wymieniło 91,7% osób, podawano następujące przykłady: *praktyczne zastosowanie wiedzy teoretycznej poszerzenie wiedzy teoretycznej o najbardziej aktualne stosowane w zakładach pracy, w których to młodzież się spotyka po zakończeniu nauki, zdobywanie wiedzy i umiejętności w nowoczesnych obiektach, możliwość praktycznego wykorzystania*

wiedzy, możliwość wymiany doświadczeń, doskonała organizacja praktyk, odpowiedzialni opiekunowie, ścisła realizacja programu praktyki. Doskonały kontakt z organizatorami (uprzejmi, szybkie rozwiązanie problemów, fachowość). Minusy podało 36,7% uczestników, najczęściej występujące twierdzenia to: *niedogodny termin, krótki czas trwania projektu i praktyki, brak odzieży ochronnej*. Z badania wynika, iż program doskonalenia zawodowego jest praktyczny i przydatny, a jego głównymi minusami są krótki okres trwania praktyk oraz termin odbywania praktyk.

Respondenci udzielili w ankiecie opinii na temat tego czy programu doskonalenia zawodowego jest inicjatywą wartą kontynuowania. Na to pytanie większość uczestników udzieliło pozytywnej odpowiedzi 96,7%. Przykładowe odpowiedzi to: *Korzystając z takich programów możemy lepiej przygotować uczniów do zawodu, zwiększając ich szanse na rynku pracy, daje możliwość rozwoju zawodowego, pozwala zapoznać się z najnowszymi rozwiązaniami technicznymi, dobrymi praktykami oraz wiadomościami i umiejętnościami, które można było upraktycnić*. Na podstawie uzyskanych wyników należy uznać, iż uczestnicy są zadowoleni z udziału w projekcie oraz program doskonalenia zawodowego jest inicjatywą wartą kontynuowania. Jak wynika z opinii uczestników doskonalenie zawodowe wpływa korzystnie na nauczycieli (umożliwia rozwój zawodowy), szkoły (zapewnia lepiej wykwalifikowaną kadrę) i uczniów (otrzymują aktualną wiedzę, bardziej adekwatne przygotowanie do rynku pracy).

Ocena projektu przez uczestników objęła także udział w projekcie pod kątem organizacyjnym. Respondenci dokonali oceny za pomocą skali pięciostopniowej, gdzie: 1 – bardzo słabo, 2 – słabo, 3 – średnio, 4 – dobrze, 5 – bardzo dobrze. Średnia ocen wyniosła 4,6. Jak widać uczestnicy wysoko ocenili organizację projektu, można uznać, że ich potrzeby i oczekiwania pod tym kątem zostały spełnione.

3. Wyniki badań – analiza wywiadów pogłębionych.

Po zakończeniu praktyk przeprowadzone zostały indywidualne wywiady pogłębione z wybranymi uczestnikami projektu. Udział w badaniu wzięły po dwie osoby z branży rolno-spożywczej, elektrotechnicznej oraz po jednej osobie z branży budowlanej i meblarskiej.

Uczestnicy praktyk zostali poproszeni o opinię na temat *programu doskonalenia zawodowego, czy należy uzupełnić go o jakieś elementy? Czy w programie były zbędne*

elementy? Udzielili następujących odpowiedzi: *brak zbędnych elementów; miłym dodatkiem byłoby wyposażenie szkoły, choćby w odzież roboczą (fartuszki) lub materiały do ćwiczeń dla uczniów (artykuły spożywcze, tj. np. masa cukiernicza); program był bardzo zwięzły i konkretny. Może jedynie możliwość odbycia podobnych, ale 3 dniowych staży w większej liczbie przedsiębiorstw pozwoliłaby na poszerzenie zdobywanej wiedzy; miłym dodatkiem do praktyk w zakładach pracy byłaby dodatkowa część teoretyczna np. w placówce szkolnej w godzinach popołudniowych.* Z badania wynika, że program doskonalenia zawodowego nie posiadał zbędnych elementów, mógłby zostać uzupełniony o wyposażenie uczestników w przydatne podczas praktyk materiały oraz praktyki mogłyby odbywać się w większej liczbie przedsiębiorstw.

W wywiadzie pogłębionym uczestnicy kursów odnieśli się do szeregu stwierdzeń w skali: zdecydowanie nie zgadzam się, nie zgadzam się, trudno powiedzieć, zgadzam się, zdecydowanie zgadzam się. Przyjmuje się, że odpowiedziami o charakterze negatywnym są: zdecydowanie nie zgadzam się, nie zgadzam się, natomiast pozytywne są: , zgadzam się, zdecydowanie zgadzam się. Opcja trudno powiedzieć jest nacechowana neutralnie, a dając respondentowi możliwość pokazania, że nie jest on pewien jaki efekt w danym zakresie przyniósł dla niego projekt. Należy zaznaczyć, że w odniesieniu do całego badania nie padły żadne odpowiedzi negatywne.

Do czterech następujących stwierdzeń, wszyscy ankietowani wywiadu ustosunkowali się pozytywnie; *„poszerzyła się moja wiedza na temat technologii wykorzystywanych w przedsiębiorstwach”, „zdobytą wiedzę i umiejętności wykorzystam w pracy z uczniami”, „podniosła się moja motywacja do dalszego doskonalenia”, „praktyki odbyły się w interesujących przedsiębiorstwach”.*

Uczestnicy odnieśli się do stwierdzenia *„poszerzyła się moja wiedza na temat oczekiwań pracodawców wobec potencjalnych pracowników”.* Zgodziło się z nim 5 osób, 1 miała do niego stosunek neutralny.

Respondenci wybierali w wywiadzie najbardziej pasującą według nich odpowiedź na stwierdzenie *„podniosły się moje umiejętności praktyczne”.* Pozytywnie ustosunkowało się 5 osób, 1 udzieliła odpowiedzi neutralnej.

W wywiadzie uczestnicy ustosunkowywali się również do stwierdzenia *„podniosła się jakość mojej pracy w szkole”.* Zgodziło się z nim 4 uczestników projektu, 2 odniosło się neutralnie.

Uczestnicy praktyk zostali poproszeni o odpowiedź na pytanie *jak ocenia Pan/Pani swój udział w kursie doskonalenia zawodowego?* Dokonali oceny za pomocą skali pięciostopniowej, gdzie: 1 – bardzo słabo, 2 – słabo, 3 – średnio, 4 – dobrze, 5 – bardzo dobrze. Średnia ocen wyniosła 4,7. Wysoka ocena potwierdza zadowolenie uczestników udziałem w projekcie.

4. Wyniki badań – analiza kart opiekuna.

Opiekunowie praktyk zostali poproszeni o opinię na temat Programu Doskonalenia odpowiadając na pytanie *czy jest to dobra inicjatywa, dlaczego tak/nie, czy z Programu Doskonalenia wynikają jakieś korzyści dla przedsiębiorstwa, jeśli tak to jakie itd.* Wszyscy opiekunowie odpowiedzieli twierdząco. Przykładowe opinie to: *Jest to dobra inicjatywa, gdyż podwyższa umiejętności praktyczne nauczycieli z zakresu produkcji wyrobów cukierniczych. Umożliwia zapoznanie się z obsługą sprzętu wykorzystywanego w zakładzie. Zdobyte umiejętności praktyczne będą mogły być wykorzystane na zajęciach w szkole. Program doskonalenia umożliwia praktykantom porównać teorię z praktyką. Pobyt praktykanta w zakładzie umożliwia uzupełnienie wiedzy teoretycznej wśród pracowników. Myślę, że tego typu inicjatywy są dobre dla obu stron. W połączeniu z dużym zainteresowaniem praktykanta z pewnością przyniesie korzyści dla uczniów w szkole. Będą oni mieli możliwość poznania nowych trendów, które pojawiają się w gastronomii, a nie wynikają z teorii zamkniętej w książkach. Należy zatem przyjąć, że wszyscy przedstawiciele przedsiębiorstw, w których odbywały się praktyki nauczycieli, uważają program doskonalenia zawodowego za słuszną inicjatywę, która przynosi istotne korzyści dla szkół i firm.*

Opiekunowie praktyk ustosunkowali się do pytania *Czy przedsiębiorstwo będzie chciało w przyszłości angażować się we współpracę ze szkołami? (tak/nie dlaczego).* z odpowiedzi wynika, że wszystkie przedsiębiorstwa oprócz jednego, zadeklarowały chęć dalszej współpracy ze szkołami. Przykładowe opinie to: *Zakład będzie zainteresowany współpracą ze szkołami, daje to możliwość podniesienia kwalifikacji zawodowych przyszłych pracowników zakładów produkcyjnych oraz możliwość zatrudnienia wykwalifikowanej kadry pracowniczej. Tak, dla ułatwienia pozyskiwania pracowników, dla komunikacji o zapotrzebowaniu w kierunkach kształcenia, dla wspólnego rozwoju. Przekłada się to na wiedzę przekazywaną uczniom co daje nam wyuczoną młodzież, przygotowaną do pracy w kuchni. Uznać zatem należy, iż*

większość przedsiębiorstw (97,9%), które wzięły udział w projekcie w przyszłości będą zainteresowane współpracą ze szkołami.

Wyniki badania ewaluacyjnego jednoznacznie wskazują na:

- bardzo dobrą ocenę odbytych praktyk, co wskazuje na spełnienie oczekiwań uczestników;
- wysoki poziom zadowolenia uczestników Programu Doskonalenia ze sposobu organizacji projektu, co świadczy o tym, że był sprawnie realizowany;
- program przyczynia się do rozwoju zawodowego nauczycieli, co ma korzystny wpływ dla szkoły, której jakość kształcenia wzrasta dzięki lepiej wykwalifikowanej kadrze;
- poszerzenie wiedzy i umiejętności praktycznych nauczycieli kształcenia zawodowego oraz instruktorów praktycznej nauki zawodu. Można zatem stwierdzić, iż cel Programu Doskonalenia Zawodowego został osiągnięty;
- Praktyczność i przydatność doskonalenia zawodowego. Jak wynika z opinii uczestników, program mógłby trwać dłużej oraz obejmować więcej dni praktyk.

4. Załączniki

1. Program Doskonalenia Zawodowego

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

Program Doskonalenia Zawodowego

opracowany i realizowany w ramach projektu

„LIDER KSZTAŁCENIA ZAWODOWEGO”

Spis treści

1. Cel programu oraz ogólny harmonogram praktyk
2. Opis poszczególnych branż oraz zakres tematyczny praktyk w wybranych zawodach
  - 2.1 Branża budowlana
  - 2.2 Branża elektrotechniczna
  - 2.3 Branża meblarska
  - 2.4 Branża rolno-spożywcza
3. Kryteria wyboru przedsiębiorstw
4. Monitoring i ewaluacja
5. Regulamin

1. Cel programu oraz ogólny harmonogram praktyk

Program Doskonalenia Zawodowego został opracowany i wdrożony w ramach projektu „Lider kształcenia zawodowego”.

Celem Programu Doskonalenia Zawodowego jest poszerzenie wiedzy i umiejętności praktycznych nauczycieli kształcenia zawodowego oraz instruktorów praktycznej nauki zawodu w kontekście wymagań podstaw programowych kształcenia w określonych zawodach poprzez realizację praktyk zawodowych w przedsiębiorstwach aktywnie działających na rynku pracy.

Ogólny harmonogram praktyk

BLOK I:

- Zapoznanie się z firmą (struktura organizacyjna, regulaminy, profil produkcji) – prezentacja, zwiedzanie firmy
- Szkolenie BHP i PPOŻ

BLOK II:

- Ustalenie zadania/zadań do wykonania w zależności od potrzeb praktykanta wynikających z Podstawy Programowej dla zawodu oraz możliwości firmy – ustalenie szczegółowego harmonogramu
- Szkolenie/szkolenia stanowiskowe
- Realizacja zadania/zadań
- Ocena wykonania zadania/zadań – wnioski

BLOK III:

- Podsumowanie praktyki
- Wnioski i rekomendacje

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

2. Opis poszczególnych branż oraz zakres tematyczny praktyk w oparciu o Podstawę Programową w zawodzie

2.1 Branża budowlana

Branża budowlana uważana jest za jeden z najistotniejszych sektorów gospodarki, natomiast jej ostateczny produkt stanowi jeden z najtrwalszych efektów pracy ludzkiej i to on współtworzy infrastrukturę życia i pracy. Cechą charakterystyczną tej gałęzi przemysłu jest pewna okresowość działań, co wynika z dużego wpływu czynników klimatycznych i ich okresowych zmian.

Budownictwo obejmuje zarówno projektowanie, jak i wszelkie techniki i technologie wznoszenia samych obiektów budowlanych, a także ich konserwacji i rozbiórki. Jest to niezwykle szeroka dziedzina gospodarki, a najogólniej podzielić ją można na lądową i wodną. W zależności od zastosowanych materiałów rozróżnia się m.in. budownictwo drewniane, ceglane, kamienne, betonowe i stalowe. Wykorzystywane są tu również wysoce wyspecjalizowane maszyny, bez których wiele prac budowlanych nie byłoby w pełni możliwych do zrealizowania.

Branża budowlana obejmuje szeroki zakres zagadnień dotyczących:

- budownictwa jedno i wielorodzinnego,
- budownictwa biurowego niskiego i wysokościowego,
- przemysłowego,
- nadziemnego i podziemnego (garaże, tunele),
- budowy dróg, mostów, obiektów sportowych i in.

Ze względu na zróżnicowanie obiektów, do ich wykonania stosuje się wiele zróżnicowanych technologii, których wybór podyktowany jest:

- dostępnością zasobów finansowych,
- zapewnieniem ich określonej trwałości przy minimalnych kosztach eksploatacji,
- dążeniem do ponownego wykorzystania wcześniej użytych materiałów,
- względami estetycznymi (elewacje, postać architektoniczna, wykończenia itp.).

O rozwoju budownictwa w znacznej mierze decyduje poziom inwestycji. Dążenie do minimalizacji kosztów i niwelowania utrudnień eksploatacyjnych owocuje wprowadzaniem coraz nowszych technologii i materiałów budowlanych o właściwościach dostosowanych do konkretnych potrzeb. Współcześnie zarówno projektanci, jak i sami wykonawcy mają do wyboru szereg technologii alternatywnych, uzależnionych od dysponowanych zasobów oraz możliwości dostawców. Duże znaczenie odgrywa tu również transport urządzeń i materiałów niezbędnych w procesie budowlanym.

Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 23 grudnia 2011 r. w sprawie klasyfikacji zawodów szkolnictwa zawodowego wymienia w obszarze budowlanym (B) następujące zawody:

- technik geodeta;
- technik budownictwa;
- technik budownictwa wodnego;
- technik drogownictwa;

- technik dróg i mostów kolejowych;
- technik urządzeń sanitarnych;
- technik renowacji elementów architektury;
- technik gazownictwa;
- technik urządzeń i systemów energetyki odnawialnej;
- monter konstrukcji budowlanych;
- zdun;
- murarz – tynkarz;
- kamieniarz;
- betoniarz – zbrojarz;
- cieśla;
- monter nawierzchni kolejowej;
- monter budownictwa wodnego;
- dekarz;
- monter izolacji budowlanych;
- monter izolacji przemysłowych;
- monter sieci, instalacji i urządzeń sanitarnych;
- monter zabudowy i robót wykończeniowych w budownictwie;
- kominiarz;
- blacharz izolacji przemysłowych;
- mechanik maszyn i urządzeń drogowych.

W Programie Doskonalenia Zawodowego opracowane zostały programy praktyk dla nauczycieli i instruktorów nauczających w zawodach: **technik budownictwa i monter zabudowy i robót wykończeniowych w budownictwie**.

Technik budownictwa wykonuje zadania związane z dokonywaniem testów terenowych i laboratoryjnych gleb i materiałów konstrukcyjnych i budowlanych, wykonywaniem prac kreślarskich i projektowaniem obiektów budowlanych, a także świadczeniem pomocy technicznej przy wznoszeniu budynków i innych budowli wraz z wykonywaniem pomiarów technicznych i przygotowaniem raportów pomiarowych.

Monter zabudowy i robót wykończeniowych w budownictwie zajmuje się malowaniem ścian, sufitów, powierzchni stolarki oraz ślusarki budowlanej, a także innych elementów wyposażenia i konstrukcji budynku. Zajmuje się tapetowaniem, wykonuje podłogi, posadzki i inne nawierzchnie, ustala zakres robót i przygotowuje potrzebne materiały, narzędzia i sprzęt, przygotowuje podłoże pod malowanie lub tapetowanie, oczyszcza ściany, naprawia drobne uszkodzenia tynków oraz gruntuje podłoże.

Zakres tematyczny praktyk w zawodzie **Technik budownictwa 311204**

KWALIFIKACJE	EFEKTY KSZTAŁCENIA
B.20. Montaż konstrukcji budowlanych *	<ol style="list-style-type: none"> 1. Montaż konstrukcji stalowych 2. Montaż prefabrykowanych konstrukcji żelbetowych 3. Montaż prefabrykowanych konstrukcji drewnianych
B.18. Wykonywanie robót murarskich i tynkarskich*	<ol style="list-style-type: none"> 1. Wykonywanie zapraw murarskich i tynkarskich oraz mieszanek betonowych 2. Wykonywanie murowanych konstrukcji budowlanych 3. Wykonywanie tynków 4. Wykonywanie remontów oraz rozbiórki murowanych konstrukcji budowlanych
B.16. Wykonywanie robót zbrojarskich i betoniarskich*	<ol style="list-style-type: none"> 1. Przygotowanie stali zbrojeniowej do montażu 2. Montaż oraz układanie zbrojenia w deskowaniach i formach 3. Wykonywanie mieszanek betonowych 4. Układanie i zagęszczanie mieszanki betonowej oraz pielęgnacja świeżego betonu
B.33. Organizacja i kontrolowanie robót budowlanych	<ol style="list-style-type: none"> 1. Organizowanie i kontrolowanie robót związanych z zagospodarowaniem terenu budowy i wykonaniem robót ziemnych 2. Organizowanie i kontrolowanie robót budowlanych stanu surowego 3. Organizacja i kontrolowanie budowlanych robót wykończeniowych 4. Organizacja i kontrolowanie robót związanych z utrzymaniem obiektów budowlanych 5. Organizacja i kontrolowanie robót związanych z rozbiórką obiektów budowlanych
B.30. Sporządzanie kosztorysów oraz przygotowywanie dokumentacji przetargowej	<ol style="list-style-type: none"> 1. Sporządzanie kosztorysów 2. Przygotowywanie dokumentacji przetargowej

* kwalifikacja do wyboru

Absolwent szkoły kształcącej w zawodzie **murarz-tynkarz 711204** po potwierdzeniu kwalifikacji **B.18. Wykonywanie robót murarskich i tynkarskich** może uzyskać dyplom potwierdzający kwalifikacje w zawodzie **technik budownictwa** po potwierdzeniu dodatkowo kwalifikacji **B.33. Organizacja i kontrolowanie robót budowlanych** i **B.30. Sporządzanie kosztorysów i przygotowywanie dokumentacji przetargowej** oraz uzyskaniu wykształcenia średniego.

Absolwent szkoły kształcącej w zawodzie **monter konstrukcji budowlanych 711102** po potwierdzeniu kwalifikacji **B.20. Montaż konstrukcji budowlanych** może uzyskać dyplom potwierdzający kwalifikacje w zawodzie **technik budownictwa** po potwierdzeniu dodatkowo kwalifikacji **B.33. Organizacja i kontrolowanie robót budowlanych** i **B.30. Sporządzanie kosztorysów i przygotowywanie dokumentacji przetargowej** oraz uzyskaniu wykształcenia średniego.

Absolwent szkoły kształcącej w zawodzie **betoniarz-zbrojarz 711402** po potwierdzeniu kwalifikacji **B.16. Wykonywanie robót zbrojarskich i betoniarskich** może uzyskać dyplom potwierdzający kwalifikacje w zawodzie **technik budownictwa** po potwierdzeniu dodatkowo kwalifikacji **B.33. Organizacja i kontrolowanie robót budowlanych** i **B.30. Sporządzanie kosztorysów i przygotowywanie dokumentacji przetargowej oraz uzyskaniu wykształcenia średniego.**

Absolwent szkoły kształcącej w zawodzie **technik budownictwa** po potwierdzeniu kwalifikacji **B.20. Montaż konstrukcji budowlanych** albo **B.18. Wykonywanie robót murarskich i tynkarskich** albo **B.16. Wykonywanie robót zbrojarskich i betoniarskich** oraz **B.33. Organizacja i kontrolowanie robót budowlanych** i **B.30. Sporządzanie kosztorysów oraz przygotowywanie dokumentacji przetargowej** może uzyskać dyplom potwierdzający kwalifikacje w zawodzie **technik drogownictwa 311206** po potwierdzeniu dodatkowo **B.2. Wykonywanie robót drogowych** i **B.32. Organizacja robót związanych z budową i utrzymaniem dróg i obiektów mostowych** lub w zawodzie **technik dróg i mostów kolejowych 311207** po potwierdzeniu dodatkowo kwalifikacji **B.14. Wykonywanie i utrzymywanie nawierzchni kolejowej** i **B.28. Organizacja robót związanych z budową i utrzymaniem dróg kolejowych** i **B.29. Organizacja robót związanych z budową i utrzymaniem obiektów mostowych.**

Zakres tematyczny praktyk w zawodzie **Monter zabudowy i robót wykończeniowych w budownictwie 712905**

KWALIFIKACJE	EFEKTY KSZTAŁCENIA
B.5. Montaż systemów suchej zabudowy	<ol style="list-style-type: none"> 1. Montaż ścian działowych, sufitów podwieszanych oraz obudowy konstrukcji dachowych w systemie suchej zabudowy 2. Montaż okładzin ściennych i płyt podłogowych w systemie suchej zabudowy
B.6. Wykonywanie robót malarsko-tapeciarskich	<ol style="list-style-type: none"> 1. Wykonywanie robót malarskich 2. Wykonywanie robót tapeciarskich
B.7. Wykonywanie robót posadzkarsko-okładzinowych	<ol style="list-style-type: none"> 1. Wykonywanie robót posadzkarskich 2. Wykonywanie robót okładzinowych

2.2 Branża elektrotechniczna

W najszerszym ujęciu branża elektrotechniczna zajmuje się zastosowaniem, w oparciu o podstawy teoretyczne, zjawisk fizycznych z dziedziny elektryczności i magnetyzmu w różnych gałęziach gospodarki. W ujęciu nieco węższym jest to produkcja urządzeń do wytwarzania, przesyłania, rozdzielania i użytkowania energii elektrycznej. Podstawę naukową – wyraźniej niż w innych branżach – stanowi tu fizyka i matematyka, bowiem tylko one pozwalają na osiągnięcie zarówno jakościowego, jak i ilościowego opisu zaangażowanych procesów.

Do głównych zagadnień wchodzących w zakres elektrotechniki zalicza się:

- wytwarzanie energii elektrycznej, jej przesyłanie i rozdzielanie,
- przetwarzanie jej w inne rodzaje energii (mechaniczną, cieplną, chemiczną lub świetlną),
- przenoszenie za pośrednictwem fal elektromagnetycznych sygnałów elektrycznych.

Swoim zakresem elektrotechnika obejmuje m. in. takie dziedziny jak:

- aparaty, urządzenia, maszyny i instalacje elektryczne,
- techniki zabezpieczeń,
- miernictwo elektryczne,
- elektronikę,
- automatykę,
- telekomunikację (teletechnika i telemechanika),
- napędy elektryczne,
- elektroenergetykę,
- techniki świetlne,
- elektrotermię.

Branżę tę charakteryzuje niezwykle dynamiczny rozwój, wynikający przede wszystkim ze współczesnej rewolucji naukowo-technicznej oraz osiągnięć w dziedzinie elektroniki.

Największy udział w produkcji światowej wykazują tu:

- Europa Zachodnia,
- Japonia,
- Ameryka Północna.

O podziale takim w dużej mierze decyduje wysokość nakładów przeznaczonych na prace badawczo-rozwojowe.

Miejsca pracy związane z branżą elektrotechniczną odznaczają się ogromną różnorodnością i mogą się mieścić zarówno w środowisku nieskazitelnie czystego laboratorium czy w biurze, jak i na terenie hal produkcyjnych a nawet kopalni. Obecnie zawody te dotyczą wszystkich gałęzi przemysłu, w wyraźny sposób przyczyniając się do ich rozwoju technologicznego a także kształtując ostateczny obraz całej gospodarki.

Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 23 grudnia 2011 r. w sprawie klasyfikacji zawodów szkolnictwa zawodowego wymienia w obszarze elektryczno-elektronicznym (E) następujące zawody:

- technik elektroenergetyk transportu szynowego;
- technik elektryk;
- technik energetyk;
- technik automatyzacji sterowania ruchem kolejowym;

- technik elektronik;
- technik mechatronik;
- technik elektroniki i informatyki medycznej;
- technik awionik;
- technik teleinformatyk;
- technik informatyk;
- technik tyfloinformatyk;
- technik telekomunikacji;
- elektryk;
- elektromechanik;
- monter – elektronik;
- monter mechatronik;
- monter sieci i urządzeń telekomunikacyjnych.

W Programie Doskonalenia Zawodowego opracowane zostały programy praktyk dla nauczycieli i instruktorów nauczających w zawodach: **technik elektryk** i **technik mechatronik**.

Technik elektryk zajmuje się projektowaniem i konstruowaniem, montażem i eksploatacją oraz naprawą i utrzymywaniem w ruchu aparatury, maszyn i urządzeń elektrycznych oraz systemów zasilania energią elektryczną. Ponadto w zakres jego obowiązków wchodzi praca i badania o charakterze elektrotechnicznym, a także pomoc techniczna przy pracach badawczo-rozwojowych dotyczących aparatury, maszyn i urządzeń elektrycznych.

Technik mechatronik natomiast zajmuje się diagnostyką i naprawą urządzeń mechatronicznych, projektowaniem układów mechatronicznych z zastosowaniem programów komputerowych, obsługą i programowaniem robotów przemysłowych, automatyką i obsługą urządzeń współczesnych linii produkcyjnych i montażowych oraz serwisem układów sterujących współczesnych samochodów.

Zakres tematyczny praktyk w zawodach: **Elektromechanik 741201, Elektryk 741103 oraz Technik elektryk 311303**

KWALIFIKACJA	EFEKTY KSZTAŁCENIA
E.7. Montaż i konserwacja maszyn i urządzeń elektrycznych	1. Montaż maszyn i urządzeń elektrycznych 2. Konserwacja maszyn i urządzeń elektrycznych
E.8. Montaż i konserwacja instalacji elektrycznych	1. Montaż instalacji elektrycznych 2. Konserwacja instalacji elektrycznych
E.24. Eksploatacja maszyn, urządzeń i instalacji elektrycznych	1. Eksploatacja maszyn i urządzeń elektrycznych 2. Eksploatacja instalacji elektrycznych

Absolwent szkoły kształcącej w zawodzie **elektromechanik 741201** po potwierdzeniu kwalifikacji **E.7 Montaż i konserwacja maszyn i urządzeń elektrycznych** może uzyskać dyplom potwierdzający kwalifikacje w zawodzie **elektryk** po potwierdzeniu dodatkowo kwalifikacji **E.8 Montaż i konserwacja instalacji elektrycznych** oraz uzyskaniu wykształcenia średniego lub dyplom potwierdzający kwalifikacje w zawodzie **technik elektryk** po potwierdzeniu dodatkowo kwalifikacji **E.8 Montaż i konserwacja instalacji elektrycznych** i **E.24 Eksploatacja maszyn, urządzeń i instalacji elektrycznych** oraz uzyskaniu wykształcenia średniego.

Absolwent szkoły kształcącej w zawodzie **elektryk 741103** po potwierdzeniu kwalifikacji **E.7 Montaż i konserwacja maszyn i urządzeń elektrycznych** i **E.8 Montaż i konserwacja instalacji elektrycznych** może uzyskać dyplom potwierdzający kwalifikacje w zawodzie **technik elektryk** po potwierdzeniu dodatkowo kwalifikacji **E.24 Eksploatacja maszyn, urządzeń i instalacji elektrycznych** oraz uzyskaniu wykształcenia średniego.

Zakres tematyczny praktyk w zawodzie **Technik mechatronik 311410**

KWALIFIKACJA	EFEKTY KSZTAŁCENIA
E.3. Montaż urządzeń i systemów mechatronicznych	1. Montaż elementów, podzespołów i zespołów mechanicznych 2. Montaż elementów, podzespołów i zespołów pneumatycznych j hydraulicznych 3. Montaż elementów i podzespołów elektrycznych i elektronicznych
E.18. Eksploatacja urządzeń i systemów mechatronicznych	1. Rozruch urządzeń i systemów mechatronicznych 2. Obsługa urządzeń i systemów mechatronicznych
E.19. Projektowanie i programowanie urządzeń i systemów mechatronicznych	1. Tworzenie dokumentacji technicznej urządzeń i systemów mechatronicznych 2. Projektowanie urządzeń i systemów mechatronicznych 3. Programowanie urządzeń i systemów mechatronicznych

2.3 Branża meblarska

Branża meblarska zajmuje się tworzeniem i produkcją elementów wyposażenia wnętrz, w szczególności zaś mebli. Wyroby meblarskie wytwarzane są na dwa sposoby:

- metodą przemysłową,
- metodą rzemieślniczą.

Przemysł meblarski uważany jest za jedną z ważniejszych sił napędowych polskiej gospodarki i eksportu, bowiem wykazuje wysoką dynamikę produkcji przy dużej aktywności eksportowej. Ponad 80% rodzimej produkcji mebli przeznaczona jest na eksport, co stanowi drugą pod względem wartości grupę towarową całego polskiego eksportu. Świadczy to o:

- dostosowaniu polskich mebli do światowych standardów jakościowych,
- wymogach technicznych obowiązujących na świecie,
- możliwościach konkurencyjności polskich producentów na rynku międzynarodowym.

Sektor meblarski odznacza się:

- dużym zatrudnieniem;
- brakiem specjalizacji poszczególnych przedsiębiorstw;
- niskim stopniem korzystania z usług podwykonawców.

Godne odnotowania jest także, iż cały proces produkcyjny odbywa się zazwyczaj w obrębie jednego przedsiębiorstwa. Powszechnym zjawiskiem jest tu silna konkurencja cenowa, a wśród czynników ją warunkujących szczególne znaczenie odgrywają innowacje.

Do silnych stron branży meblarskiej zalicza się m.in.:

- wysoką dynamikę produkcji oraz znaczne zdolności produkcyjne;
- wysoki udział eksportu - niezależnienie od popytu wewnętrznego;
- dużą nadwyżką eksportu nad importem;
- silną konkurencją a co za tym idzie wysoką jakością produktów;
- stabilne rynki zbytu poszczególnych przedsiębiorstw;
- szybkie dostosowywanie się do zmian popytu;
- wysoki poziom produktów pod względem wyglądu i estetyki;
- relatywnie niskie koszty wytwarzania.

Słabe strony branży meblarskiej to:

- duże rozproszenie produkcji i niedostateczna specjalizacja;
- niskie nakłady na innowacje i B+R
- wrażliwość na wahania kursowe;
- duże uzależnienie produkcji drogiego drewna krajowego;
- silne uzależnienie od produktów drewnopochodnych,
- niedobór surowca;
- słaba współpraca firm przemysłu meblarskiego z jednostkami B+R w zakresie rozwoju nowych produktów;
- niski poziom kapitału własnego firm.

Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 23 grudnia 2011 r. w sprawie klasyfikacji zawodów szkolnictwa zawodowego wymienia w obszarze administracyjno-usługowym (A) następujące zawody z branży meblarskiej:

- technik technologii drewna;
- stolarz;

- tapicer.

W Programie Doskonalenia Zawodowego opracowane zostały programy praktyk dla nauczycieli i instruktorów nauczających w zawodach: **stolarz** i **technik technologii drewna**.

Stolarz zajmuje się wykonywaniem i konserwacją przedmiotów drewnianych, głównie mebli stanowiących wyposażenie mieszkań i lokali użytkowych. Ponadto może wytwarzać meble artystyczne i stylowe, wyroby dekoracyjne, a także zajmować się stolarką budowlaną.

Technik technologii drewna natomiast odpowiada za proces technologiczny w zakładach przemysłu drzewnego. Do jego podstawowych zadań należy rozpoznawanie, klasyfikacja i dobór gatunków drewna i tworzyw drzewnych oraz zastosowanie surowców i materiałów produkcyjnych takich, jak kleje, lakiery, tworzywa sztuczne czy metale. Ponadto organizuje i kontroluje prace związane z hydrotermiczną i plastyczną obróbką drewna i tworzyw drzewnych, przeprowadza klasyfikację jakościową i wymiarową surowca drzewnego oraz właściwy jego dobór do założonych celów produkcyjnych, a także zajmuje się sporządzaniem normatywów materiałowych i czasowych oraz kalkulacji cen gotowych wyrobów drzewnych.

Zakres tematyczny praktyk w zawodach: **Stolarz 752205** oraz **Technik technologii drewna 311922**

KWALIFIKACJE	EFEKTY KSZTAŁCENIA
A.13. Wytwarzanie wyrobów stolarskich	<ol style="list-style-type: none"> 1. Wykonywanie wyrobów z drewna i tworzyw drzewnych 2. Wykonywanie napraw, renowacji i konserwacji wyrobów stolarskich
A.50. Organizacja i prowadzenie procesów przetwarzania drewna	<ol style="list-style-type: none"> 1. Planowanie procesów technologicznych przetwarzania drewna 2. Monitorowanie przebiegu procesów przetwarzania drewna

Absolwent szkoły kształcącej w zawodzie **stolarz** po potwierdzeniu kwalifikacji **A.13. Wytwarzanie wyrobów stolarskich** może uzyskać dyplom potwierdzający kwalifikacje w zawodzie **technik technologii drewna** po potwierdzeniu dodatkowo kwalifikacji **A.50. Organizacja i prowadzenie procesów przetwarzania drewna** oraz uzyskaniu wykształcenia średniego.

2.4 Branża rolno-spożywcza

Branża rolno-spożywcza jest działem gospodarki najbardziej uzależnionym od warunków zewnętrznych, takich jak:

- czynniki klimatyczne,
- ukształtowanie terenu i jakość gleb,
- stopień zanieczyszczenia środowiska naturalnego,
- zasoby wody;
- kultura i tradycja rolnicza.

W konsekwencji w poszczególnych regionach rozwija się w różnym stopniu, w zależności od mniej lub bardziej dogodnych warunków naturalnych. Produkcja rolna związana jest także z ryzykiem wynikającym ze zmiennych i trudno przewidywalnych czynników atmosferycznych. Branża rolno-spożywcza cechuje się również dużą sezonowością produkcji. Dlatego też ważnym elementem działalności przedsiębiorców jest zróżnicowanie funkcjonalne na producentów i różnego rodzaju usługodawców, bez których wytwórca rolny nie mógłby skutecznie gospodarować.

Przemysł rolno-spożywczy można podzielić na kilka podstawowych działów zajmujących się produkcją i przetwórstwem artykułów spożywczych. Są to:

- produkcja, przetwórstwo i konserwowanie mięsa,
- przetwarzanie i konserwowanie ryb,
- przetwórstwo owoców i warzyw,
- produkcja olejów i tłuszczów,
- przetwórstwo mleka,
- przetwórstwo ziemniaków,
- wytwarzanie produktów przemiału zbóż,
- produkcja pasz.

Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 23 grudnia 2011 r. w sprawie klasyfikacji zawodów szkolnictwa zawodowego wymienia w obszarach rolniczo-leśnym z ochroną środowiska (R) i turystyczno-gastronomicznym (T) następujące zawody z branży rolno-spożywczej:

- technik hodowca koni;
- technik ogrodnik;
- technik pszczelarz;
- technik rolnik;
- technik przetwórstwa mleczarskiego;
- technik technologii żywności;
- technik agrobiznesu;
- technik żywienia i usług gastronomicznych;
- kucharz;
- ogrodnik;
- pszczelarz;
- rolnik;
- wędliniarz;
- cukiernik;
- piekarz;

- operator maszyn i urządzeń przemysłu spożywczego.

W Programie Doskonalenia Zawodowego opracowane zostały programy praktyk dla nauczycieli i instruktorów nauczających w zawodach: **kucharz, technik żywienia i usług gastronomicznych, cukiernik, wędliniarz, technik technologii żywności i technik rolnik.**

Kucharz zajmuje się przechowywaniem żywności, sporządzaniem potraw i napojów oraz wykonywaniem czynności związanych z ekspedycją potraw i napojów. W zakładzie gastronomicznym przyjmuje surowce żywnościowe i zabezpiecza je przed zepsuciem, w odpowiedni sposób je magazynując lub utrwalając, ocenia i dobiera żywność przeznaczoną do produkcji, przeprowadza obróbkę wstępną i przygotowuje półprodukty do obróbki cieplnej, wykańcza potrawy i napoje oraz porcuje je do odpowiednich naczyń, stosując aktualne trendy w zakresie aranżacji potraw i napojów.

Technik żywienia i usług gastronomicznych posiada te same umiejętności, które potrzebne są w pracy kucharza. Ponadto wykonuje zadania zawodowe związane z planowaniem i ocenianiem żywienia, organizowaniem i wykonywaniem usług. Kontroluje więc etapy procesu technologicznego poprzez racjonalną gospodarkę surowcami, przestrzegając zasad gospodarki odpadkami, opracowuje nowe receptury na potrawy i napoje i wdraża je do produkcji, układa menu codzienne, okolicznościowe i na przyjęcia, organizuje cały proces produkcyjny w zakładzie gastronomicznym.

Praca w zawodzie cukiernika polega nie tylko na wytwarzaniu różnego asortymentu ciast, ciastek, tortów i deserów, ale również na tworzeniu dekoracji wyrobów gotowych, które dostarczają wrażeń smakowych i wizualnych konsumentowi. Cukiernik musi umieć oceniać jakość i przydatności surowców oraz prowadzić dokumentację związaną z rozliczeniem surowców i półproduktów.

Wędliniarz swoją pracę wykonuje w zakładzie przetwórstwa mięsa. Do jego głównych zadań należy dostarczanie na rynek mięsa i przetworów mięsnych dobrej jakości o wysokich walorach zdrowotnych zaspokajających wymagania każdego konsumenta. Głównym jego zadaniem jest produkowanie szerokiego asortymentu wędzonek, kiełbas, wędlin podrobowych i produktów blokowych, konserw, tłuszczów jadalnych oraz produkowanie mięsa do handlu z zachowaniem zasad bezpieczeństwa zdrowotnego żywności. Produkcja w zakładzie przetwórstwa mięsa jest wysoko zmechanizowana, opiera się na tradycyjnych recepturach jak i nowoczesnych technologiach.

Technik technologii żywności nadzoruje w zakładach przetwórstwa spożywczego przebieg produkcji na stanowiskach pracy od przyjęcia surowców do zakładu i ich odpowiedniego składowania, przez obróbkę wstępną (sortowanie, mycie, obieranie, rozdrabnianie itp.), wytworzenie półproduktów, ich dalsze przetwarzanie (filtrowanie, wędzenie, zagęszczanie fermentowanie itp.), aż do uzyskania gotowych wyrobów, ich pakowanie i przekazanie do magazynu. Do jego zadań należy również kontrola jakości surowców i produktów na każdym etapie procesu. Istotnym jego zadaniem jest organizowanie i nadzorowanie pracy, aby przebiegały zgodnie z obowiązującymi normami wykorzystania przez nich maszyn, surowców, energii, czasu pracy, przestrzegania przepisów bezpieczeństwa i higieny pracy oraz przeciwpożarowych oraz zużycia materiałów i wydajności, zgodnie z obowiązującymi normami zakładowymi. Technik technologii żywności wykonuje także specjalistyczne analizy (fizyczne, chemiczne, mikrobiologiczne) surowców, półproduktów i wyrobów gotowych w warunkach laboratoryjnych. systemów zapewnienia jakości zdrowotnej żywności. Dokumentuje również zużycie surowców, dodatków, opakowań, ilości wyprodukowanych wyrobów i określa

na tej podstawie normy.

Technik rolnik prowadzi produkcję roślinną i zwierzęcą oraz organizuje, nadzoruje i wykonuje prace związane z nasiennictwem oraz produkcją roślin w gospodarstwach rolnych. W związku z tym opracowuje technologie i prowadzi uprawę roślin, planuje, organizuje i przeprowadza poszczególne etapy produkcji, planuje zaopatrzenie gospodarstwa w środki do produkcji roślinnej, prowadzi uprawę roli, siew, sadzenie i pielęgnację roślin, oraz ochronę przed chwastami, chorobami i szkodnikami przeprowadza okresową kontrolę i ocenę plantacji w tym plantacji nasiennych w okresie wegetacji, planuje i przeprowadza zbiór roślin, kontroluje i konserwuje urządzenia wodno - melioracyjne, organizuje i nadzoruje prace związane z chowem, pielęgnacją i żywieniem zwierząt gospodarskich, gospodaruje w sposób właściwy paliwami i bezpiecznie je przechowuje, obsługuje z zachowaniem warunków bezpieczeństwa i higieny pracy instalacje, silniki i urządzenia elektryczne używane w rolnictwie, obsługuje i właściwie eksploatuje maszyny, dokonuje konserwacji i drobnych napraw, prowadzi dokumentację dotyczącą produkcji roślinnej i zwierzęcej, sporządza kalkulacje ponoszonych kosztów.

Zakres tematyczny praktyk w zawodach: **Kucharz 512001** oraz **Technik żywienia i usług gastronomicznych 343404**

KWALIFIKACJA	EFEKTY KSZTAŁCENIA
T.6. Sporządzanie potraw i napojów	1. Przechowywanie żywności 2. Sporządzanie i ekspedycja potraw i napojów
T.15. Organizacja żywienia i usług gastronomicznych	1. Planowanie i ocena żywienia 2. Organizowanie produkcji gastronomicznej 3. Planowanie i wykonywanie usług gastronomicznych

Absolwent szkoły kształcącej w zawodzie **kucharz** po potwierdzeniu kwalifikacji *T.6. Sporządzanie potraw i napojów* może uzyskać dyplom potwierdzający kwalifikacje w zawodzie **technik żywienia i usług gastronomicznych** po potwierdzeniu dodatkowo kwalifikacji *T.15. Organizacja żywienia i usług gastronomicznych* oraz uzyskaniu wykształcenia średniego.

Zakres tematyczny praktyk w zawodach: **Cukiernik 751201, Operator maszyn i urządzeń przemysłu spożywczego 816003, Piekarz 751204, Wędliniarz 751107, Technik technologii żywności 314403, Technik przetwórstwa mleczarskiego 314402**

KWALIFIKACJA	EFEKTY KSZTAŁCENIA
T.2. Produkcja wyrobów spożywczych z wykorzystaniem maszyn i urządzeń	1. Przygotowywanie surowców, dodatków do żywności i materiałów pomocniczych 2. Prowadzenie procesów produkcji wyrobów spożywczych 3. Magazynowanie wyrobów gotowych i przygotowanie ich do wysyłki
T.3. Produkcja wyrobów piekarskich	1. Magazynowanie surowców piekarskich 2. Wytwarzanie ciasta oraz kształtowanie wyrobów piekarskich

	3. Przygotowanie kęsów ciasta do wypieku i wypiek ciasta 4. Przygotowanie pieczywa do dystrybucji
T.4. Produkcja wyrobów cukierniczych	1. Magazynowanie surowców cukierniczych 2. Wytwarzanie wyrobów cukierniczych 3. Dekorowanie wyrobów cukierniczych i przygotowanie ich do dystrybucji
T.5. Produkcja przetworów mięsnych i tłuszczowych	1. Rozbiór i wykrawanie mięsa 2. Magazynowanie i przygotowanie mięsa do dystrybucji 3. Wykonywanie prac związanych z produkcją przetworów mięsnych i tłuszczowych 4. Magazynowanie i przygotowanie przetworów mięsnych i tłuszczowych do dystrybucji
T.16. Organizacja i nadzorowanie produkcji wyrobów spożywczych	1. Organizowanie produkcji wyrobów spożywczych 2. Nadzorowanie produkcji wyrobów spożywczych
T.17. Organizacja i nadzorowanie produkcji wyrobów mleczarskich	1. Organizowanie produkcji wyrobów mleczarskich 2. Nadzorowanie produkcji wyrobów mleczarskich

Absolwent szkoły kształcącej w zawodzie **cukiernik** po potwierdzeniu kwalifikacji *T.4. Produkcja wyrobów cukierniczych* może uzyskać dyplom potwierdzający kwalifikacje w zawodzie **technik technologii żywności** po potwierdzeniu dodatkowo kwalifikacji *T.16. Organizacja i nadzorowanie produkcji wyrobów spożywczych* oraz uzyskaniu wykształcenia średniego.

Absolwent szkoły kształcącej w zawodzie **operator maszyn i urządzeń przemysłu spożywczego** po potwierdzeniu kwalifikacji *T.2. Produkcja wyrobów spożywczych z wykorzystaniem maszyn i urządzeń* może uzyskać dyplom potwierdzający kwalifikacje w zawodzie **technik technologii żywności** po potwierdzeniu dodatkowo kwalifikacji *T.16. Organizacja i nadzorowanie produkcji wyrobów spożywczych* lub w **zawodzie technik przetwórstwa mleczarskiego** po potwierdzeniu dodatkowo kwalifikacji *T.17. Organizacja i nadzorowanie produkcji wyrobów mleczarskich* oraz uzyskaniu wykształcenia średniego.

Absolwent szkoły kształcącej w zawodzie **piekarz** po potwierdzeniu kwalifikacji *T.3. Produkcja wyrobów piekarskich* może uzyskać dyplom potwierdzający kwalifikacje w zawodzie **technik technologii żywności** po potwierdzeniu dodatkowo kwalifikacji *T.16. Organizacja i nadzorowanie produkcji wyrobów spożywczych* oraz uzyskaniu wykształcenia średniego.

Absolwent szkoły kształcącej w zawodzie **wędliniarz** po potwierdzeniu kwalifikacji *T.5. Produkcja przetworów mięsnych i tłuszczowych* może uzyskać dyplom potwierdzający kwalifikacje w zawodzie **technik technologii żywności** po potwierdzeniu dodatkowo kwalifikacji *T.16. Organizacja i nadzorowanie produkcji wyrobów spożywczych* oraz uzyskaniu wykształcenia średniego.

Zakres tematyczny praktyk w zawodach: **Rolnik 613003, Technik rolnik 314207, Technik agrobiznesu 331402**

KWALIFIKACJA	EFEKTY KSZTAŁCENIA
R.3. Prowadzenie produkcji rolniczej	<ol style="list-style-type: none"> 1. Prowadzenie produkcji roślinnej 2. Prowadzenie produkcji zwierzęcej 3. Obsługa środków technicznych stosowanych w rolnictwie
R.6. Organizacja i prowadzenie przedsiębiorstwa w agrobiznesie	<ol style="list-style-type: none"> 1. Prowadzenie działalności gospodarczej w agrobiznesie 2. Planowanie przetwórstwa żywności 3. Prowadzenie rachunkowości i rozliczeń podatkowych przedsiębiorstwa w agrobiznesie
R.16. Organizacja i nadzorowanie produkcji rolniczej	<ol style="list-style-type: none"> 1. Organizowanie produkcji roślinnej 2. Organizowanie produkcji zwierzęcej

Absolwent szkoły kształcącej w zawodzie **rolnik** po potwierdzeniu kwalifikacji *R.3. Prowadzenie produkcji rolniczej* może uzyskać dyplom potwierdzający kwalifikacje w zawodzie **technik rolnik** po potwierdzeniu dodatkowo kwalifikacji *R.16. Organizacja i nadzorowanie produkcji rolniczej* lub w zawodzie **technik agrobiznesu** po potwierdzeniu dodatkowo kwalifikacji *R.6. Organizacja i prowadzenie przedsiębiorstwa w agrobiznesie*.

Absolwent szkoły kształcącej w zawodzie **technik agrobiznesu** po potwierdzeniu kwalifikacji *R.3. Prowadzenie produkcji rolniczej* i *R.6. Organizacja i prowadzenie przedsiębiorstwa w agrobiznesie* może uzyskać dyplom potwierdzający kwalifikacje w zawodzie **technik rolnik** po potwierdzeniu dodatkowo kwalifikacji *R.16. Organizacja i nadzorowanie produkcji rolniczej*.

3. Kryteria wyboru przedsiębiorstw

- możliwość wykonania zadania praktycznego ;
- wyposażenie technologiczne zapewniające wykonanie zadania praktycznego;
- rozbudowana linia produkcyjna;
- możliwość zrealizowania przynajmniej jednego bloku tematycznego podczas 5-dniowej praktyki ;
- możliwość łączenia ze sobą bloków tematycznych w jednym przedsiębiorstwie ;
- produkcja wyrobów od podstaw (dotyczy wyłącznie branży meblarskiej);
- specjalizacja w przetwórstwie owoców i warzyw, mięsa, mleka, jaj, zbóż, nasion strączkowych i oleistych (dotyczy wyłącznie branży rolno-spożywczej);
- specjalizacja w hodowli bydła (użytkowanie mleczne i mięsne), trzody chlewnej i drobiu oraz produkcji roślinnej (dotyczy wyłącznie branży rolno-spożywczej).

4. Monitoring i ewaluacja

Monitoring i ewaluacja opierać się będą na analizie treści, badaniach sondażowych oraz wywiadach pogłębionych.

Narzędziami monitoringu programu, pozwalającymi w sposób mierzalny określić ich wartość będą:

- Dziennik Praktyk zawierający wytyczne do sporządzenia sprawozdania z praktyk,
- Karta Opiekuna praktyki,
- Ankiety dla nauczycieli przed rozpoczęciem oraz po zakończeniu praktyk w przedsiębiorstwach,
- Kwestionariusz wywiadu pogłębionego.

5. Regulamin

Integralną część Programu Doskonalenia Zawodowego stanowi regulamin udziału w projekcie „Lider kształcenia zawodowego” stanowiący osobny dokument, zamieszczony na stronie WWW projektu: www.praktyki.csd.edu.pl.

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

Centrum Szkoleniowo-Doradcze LIDER Anna Agnieszka Lisikiewicz
Ul. M. Skłodowskiej-Curie 12A/8, 11-110 Olsztyn
Tel./fax.: (89) 521 34 05